

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання Вченої ради
комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна
навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

27 січня 2020 року № 5

Введено в дію 27 січня 2020 року
Наказ ректора Хортицької національної академії
27 січня 2020 року № 33

ПОЛОЖЕННЯ **про академічну доброчесність у комунальному закладі вищої освіти** **«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»** **Запорізької обласної ради**

Положення про академічну доброчесність у комунальному закладі вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради (далі – Положення) закріплює норми та правила етичної поведінки, професійного спілкування між науково-педагогічними, педагогічними працівниками Хортицької національної академії, здобувачами вищої освіти та є частиною нормативно-організаційної документації в системі внутрішнього забезпечення якості освіти комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради (далі – академія).

1. Загальні положення

1.1. Це положення розроблене відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», «Про запобігання корупції», Цивільного кодексу України, Статуту академії та інших чинних нормативно-правових актів України з метою запобігання плагіату (запозиченням) у наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних та навчальних роботах.

1.2. Мета Положення полягає у дотриманні високих професійних стандартів в усіх сферах діяльності Хортицької національної академії (освітній, науковій, виховній тощо), підтримки особливих взаємовідносин між науково-педагогічними, педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти, запобігання порушення академічної доброчесності. Положення передбачає

заходи організаційного характеру, спрямовані на запобігання та виявлення академічного плагіату в академії, і має на меті створення системи ефективного запобігання, поширення та виявлення плагіату в роботах наукових, науково-педагогічних працівників закладу, здобувачів вищої освіти всіх рівнів освіти та форм навчання; розвиток навичок добросовісної та коректної роботи із джерелами інформації; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальної власності інших осіб; активізацію самостійності та індивідуальності при створенні власних творів, а також підвищення відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

1.3. Науково-педагогічні працівники, педагогічні працівники та здобувачі вищої освіти, усвідомлюючи свою відповідальність за неналежне виконання функціональних обов'язків, формування сприятливого академічного середовища для забезпечення дієвої організації освітнього процесу, розвитку інтелектуального, особистісного потенціалу, підвищення престижу академії, зобов'язуються виконувати норми даного Положення.

1.4. Норми цього Положення закріплюють правила поведінки безпосередньо у трьох основних сферах – освітній (навчальній), науковій та виховній (морально-психологічний клімат у колективі).

2. Основні поняття та їх визначення

2.1. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

2.2. Академічний обман – надання завідомо неправдивої інформації стосовно власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу.

2.3. Академічне хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна чи послуг матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної вигоди в освітньому процесі. В свою чергу, неправомірна вигода - це грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи не грошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав.

2.4. Академічне шахрайство передбачає будь-які дії учасників освітнього процесу змістом яких є:

- посилення на джерела, які не використовувалися в роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалки, мікронавушники, телефони, планшети тощо);
- проходження процедур контролю знань підставними особами;
- списування – використання без відповідного дозволу зовнішніх джерел інформації під час оцінювання результатів навчання;
- повторне використання раніше виконаної іншою особою письмової роботи (лабораторної, контрольної, індивідуальної, курсової, кваліфікаційної тощо);
- повторна публікація своїх наукових результатів;
- складання іспиту чи заліку іншою особою.

2.5. Автор – фізична особа, результатом творчої праці якої є представлений твір.

2.6. Здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

2.7. Зловживання впливом – пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди особі, яка пропонує чи обіцяє (погоджується) за таку вигоду або за надання такої вигоди третій особі вплинути на прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави.

2.8. Конфлікт інтересів – наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або вчинення чи не вчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

2.9. Необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

2.10. Твір – результат наукової чи навчально-методичної діяльності автора (співавторів) поданий в академії на паперових носіях або в електронному вигляді, оприлюднений у мережі Інтернет чи на офіційному вебсайті закладу у формі монографії, підручника, навчального посібника, статті, тез, препринта, автореферату і рукопису дисертації (дисертаційної роботи), бакалаврської, магістерської роботи, курсової роботи чи проекту, реферату, есе, контрольної роботи тощо.

2.11. Оприлюднення твору – здійснена за згодою автора чи іншого суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав дія, що вперше робить твір доступним для публіки шляхом опублікування, публічного виконання, публічного показу, публічної демонстрації, публічного сповіщення тощо.

2.12. Плагіат – оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору.

2.13. Плагіат академічний – навмисне відтворення частково або повністю наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження, або відтворення під своїм іменем оприлюднених творів чи інших результатів інтелектуальної праці створених іншими особами без відповідного посилання.

2.14. Показник оригінальності твору – кількісний показник, виражений у відсотках, який відображає співвідношення авторського тексту до загального обсягу твору.

2.15. Різновиди плагіату:

- видання виконаної роботи іншого автора за свою без внесення в неї жодних змін та належного оформлення цитування;
- копіювання значної частини чужої роботи в свою як в оригіналі так і у перекладі без внесення в запозичене жодних змін та належного оформлення цитування;
- представлення суміші власних та запозичених аргументів без належного цитування;
- внесення незначних правок у скопійований матеріал (переформулювання речень, зміна порядку слів в них тощо) та без належного оформлення цитування;
- компіляція – створення значного масиву тексту шляхом копіювання із різних джерел без внесення в нього правок, посилань на авторів та «маскування» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту;
- парафраза – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту. Сутність парафрази полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних оборотів або пропозицій при використанні будь-якої авторської наукової праці (збереженої на електронних або паперових носіях, у тому числі розміщеної в мережі Інтернет).

2.16. Приватний інтерес – будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях.

2.17. Службова недбалість – невиконання або неналежне виконання службовою особою своїх службових обов'язків через несумлінне ставлення до них, що завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб.

2.18. Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

2.19. Списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання.

2.20. Фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях.

2.21. Фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень.

2.22. Цитата – порівняно короткий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого опублікованого твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерела цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілішими свої твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні.

3. Принципи академічної доброчесності

3.1. Для забезпечення академічної доброчесності в академії необхідно дотримуватися принципів демократизму, законності, верховенства права, соціальної справедливості, пріоритету прав і свобод людини і громадянина, рівноправності, гарантування прав і свобод, науковості, професіоналізму та компетентності, партнерства і взаємодопомоги, поваги та взаємної довіри, відкритості і прозорості, відповідальності за порушення академічної доброчесності.

3.2. Академія здійснює свою діяльність окремо від політичних уподобань, партій, релігійних об'єднань та рухів у будь-якій формі організації.

3.3. Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними та педагогічними працівниками передбачає:

- дотримання норм Конституції України;
- дотримання норм чинного законодавства України в сфері освіти та вищої освіти;
- дотримання загальноприйнятих етичних норм;
- дотримання норм законодавства України про авторське право;
- повагу до осіб, які здобувають освіту, до їхніх батьків та осіб, які їх замінюють, незалежно від віку, статі, стану здоров'я, громадянства, національності, ставлення до релігії, кольору шкіри, місця проживання, мови спілкування, походження, соціального і майнового стану, наявності судимості, а також інших обставин;

- об’єктивне та неупереджене оцінювання знань та вмінь здобувачів вищої освіти;
- належне виконання своїх функціональних обов’язків;
- впровадження у свою діяльність інноваційних методів навчання;
- підвищення своєї кваліфікації відповідно до вимог чинного законодавства;
- дотримання правил посилання на джерела інформації у разі використання відомостей, написання методичних матеріалів, наукових робіт тощо;
- нерозголошення конфіденційної інформації, інформації з обмеженим доступом та інші види інформації відповідно до вимог чинного законодавства у сфері інформації та звернення громадян;
- надання достовірної інформації;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами вищої освіти;
- уникнення приватного інтересу та конфлікту інтересів;
- відповідальність за порушення академічної доброчесності;
- повідомлення адміністрації у разі отримання для виконання рішень чи доручень, які є незаконними або такими, що становлять загрозу охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, юридичних осіб, державним або суспільним інтересам тощо.

3.4. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- дотримання норм Конституції України;
- дотримання норм чинного законодавства України в сфері освіти та вищої освіти;
- дотримання загальноприйнятих етичних норм;
- дотримання норм законодавства України про авторське право;
- повагу до науково-педагогічних та педагогічних працівників;
- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- подачу на оцінювання лише самостійно виконаної роботи, що не є запозиченою або переробленою з іншої, виконаної третіми особами;
- повагу честі та гідності інших осіб, навіть, якщо їх погляди відрізняються від ваших;
- присутність на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами;
- використання у навчальній або дослідницькій діяльності лише перевірених та достовірних джерел інформації та грамотно посилатися на них;
- не фальсифікувати або не фабрикувати інформацію, наукові результати з їх наступним використанням у роботі (курсівій, бакалаврській, магістерській, дисертаційній);
- не пропонувати хабар за отримання будь-яких переваг у навчальній або дослідницькій діяльності;

- не здійснювати або не заохочувати будь-якими способами зміну отриманої академічної оцінки;
- відповідальність за порушення академічної доброчесності;
- повідомлення адміністрації у разі отримання для виконання рішень чи доручень, які є незаконними або такими, що становлять загрозу охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, юридичних осіб, державним або суспільним інтересам.

4. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності

4.1. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності учасниками освітнього процесу академії визначається Комісіями з академічної доброчесності факультетів та Комісією з етики та управління конфліктами академії та регламентується Положенням про Комісії з академічної доброчесності та Комісію з етики та управління конфліктами комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

5. Відповідальність за порушення академічної доброчесності

5.1. За порушення норм цього Положення учасники освітнього процесу притягуються до відповідальності згідно з вимогами чинного законодавства України.

5.2. Порушенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат;
- самоплагіат;
- фабрикація;
- фальсифікація;
- списування;
- необ'єктивне оцінювання;
- академічне шахрайство;
- виконання на замовлення та (або) продаж академічних текстів (контрольних, курсових, кваліфікаційних робіт (бакалаврських, магістерських), дисертаційних досліджень і навчальної літератури);
- порушення методики виконання досліджень;
- приписування результатів колективної діяльності одній або окремим особам без узгодження з іншими учасниками авторського колективу або внесення до списку авторів наукової чи навчально-методичної праці осіб, які не брали участь у створенні продукту;
- академічний обман;
- академічне хабарництво;
- конфлікт інтересів;

- приватний інтерес;
- службова недбалість;
- зловживання впливом.

5.3. Перевірці на академічний плагіат підлягають навчальні (курсів роботи (проекти), реферати тощо) та кваліфікаційні (бакалаврські роботи (проекти), магістерські роботи здобувачів вищої освіти, науково-методичні праці (підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій тощо), монографії та інші роботи, що вимагають рекомендації Вченої ради академії до видання. Процедура перевірки здійснюється відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату у комунальному закладі вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради.

5.4. Встановлення фактів академічного плагіату є підставою відмови у наданні рекомендації для друку або відправлення цих матеріалів на доопрацювання.

5.5. Низький відсоток оригінальності кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти є підставою щодо прийняття рішення про недопущення до захисту та відправку матеріалів на доопрацювання або видачу нового варіанта завдання.

5.6. За порушення правил академічної доброчесності науково-педагогічні та педагогічні працівники притягуються до таких форм відповідальності, як:

- дисциплінарна;
- адміністративна та кримінальна;
- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;
- відмова у продовженні дії контракту;
- інші форми відповідно до вимог чинного законодавства України.

Порушення норм цього Положення може передбачати накладання санкцій, в т.ч. звільнення з академії, за поданням Комісій з академічної доброчесності факультетів та Комісії з етики та управління конфліктами академії.

5.7. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти притягуються до таких форм відповідальності, як:

- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо);
- повторне проходження навчального курсу;
- попередження;
- позбавлення академічної стипендії;
- відрахування із складу здобувачів вищої освіти академії.

6. Впровадження та сприяння академічній доброчесності

6.1. З метою впровадження академічної доброчесності в академії при Комісії з етики та управління конфліктами функціонує Група сприяння академічній доброчесності, робота якої регламентується Положенням про групу сприяння академічній доброчесності.

7. Підписання учасниками освітнього процесу Декларацій про дотримання академічної доброчесності

7.1. Підписання Декларацій про дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти та співробітниками академії є обов'язковою умовою забезпечення академічної доброчесності в закладі (Додаток А, Додаток Б).

7.2. Відмова від підписання Декларації не звільняє учасника освітнього процесу від академічної відповідальності і застосування заходів дисциплінарного характеру за порушення академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин відповідно до нормативної бази академії та чинного законодавства України.

7.4. Декларація для здобувачів вищої освіти та співробітників академії визначає:

- обов'язкове слідування фундаментальним цінностям академічної доброчесності, зазначених в Кодексі академічної доброчесності;
- дотримання норм чинного законодавства в сфері освіти і науки та інтелектуальної власності;
- дотримання корпоративної культури та повагу до інших співробітників та здобувачів вищої освіти;
- перешкоджання проявам академічної недоброчесності з боку інших співробітників академії та здобувачів вищої освіти;
- обов'язкові коректні посилання на джерела інформації у разі використання запозичених ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- негайне повідомлення про випадки порушення академічної доброчесності уповноваженим органам академії (залежно від власного підпорядкування та типу порушення) для здійснення ними відповідного реагування;
- академічну відповідальність та відповідальності за порушення принципів академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин.

7.5. Додатково для здобувачів вищої освіти Декларація визначає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- надання достовірної інформації щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;
- факт ознайомлення з політикою академії щодо поваги авторських прав здобувача вищої освіти, неприпустимості академічного плагіату в навчальних і кваліфікаційних роботах та надання згоди здобувача вищої освіти на: безпосередню перевірку робіт на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів; обробку, збереження та розміщення у відкритому доступі в репозитарії;
- використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату.

7.6. Додатково для співробітників академії Декларація визначає:

- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами вищої освіти;
- об'єктивне та неупереджене оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти;
- протидію конформізму, захист свободи наукової думки, засудження цензури щодо наукової творчості.

8. Прикінцеві положення

8.1. Положення набуває чинності з дати його затвердження наказом ректора.

8.2. Всі зміни та доповнення до Положення розглядаються та приймаються на засіданні Вченої ради та затверджуються наказом ректора академії.

8.3. Відповідальність та контроль за виконанням Положення несуть посадові особи академії відповідно до їх функціональних обов'язків.

**ДЕКЛАРАЦІЯ
ПРО ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ**

Я, _____,

ПІБ (повністю)

**здобувач вищої освіти комунального закладу вищої освіти «Хортицька
національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради**

ЗАЯВЛЯЮ, що буду здійснювати власну освітню, наукову, творчу діяльність, дотримуючись місії, візії, цінностей, корпоративної культури академії, найвищих моральних і правових норм академічної доброчесної поведінки, керуючись загальнолюдськими нормами людяності й моралі, нормами законодавства України, етичними вимогами до професійної, освітньої та наукової діяльності.

ЗОБОВ'ЯЗУЮСЬ:

- з повагою та толерантністю ставитися до всіх членів академічної спільноти академії;
- не брати участь у діяльності, яка пов'язана з нечесністю (не підроблювати та не використовувати підроблених документів, що стосуються навчання; не списувати та не використовувати шпаргалки чи інші підказки під час різних форм контролю);
- не плагіювати (не використовувати ідеї, твердження, відомості, тексти тощо без посилання на джерела);
- не допускати поведінку, що ставить під сумнів чесність та сумлінність мого навчання;
- не пропонувати та не надавати членам академічної спільноти академії неправомірну вигоду.

УСВІДОМЛЮЮ, що у разі порушення мною цієї Декларації нестиму відповідальність перед академічною спільнотою академії згідно із загальнолюдськими нормами моралі та законодавства України.

Факультет _____

Рівень освіти _____

Спеціальність _____

Освітня програма _____

Група/курс _____

Дата _____

Підпис _____

**ДЕКЛАРАЦІЯ
ПРО ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ**

Я, _____,

ПІБ (повністю)

**як член академічної спільноти комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької
обласної ради,**

ЗАЯВЛЯЮ, що буду здійснювати власну освітню, наукову, творчу діяльність, дотримуючись місії, візії, цінностей, корпоративної культури академії, найвищих моральних і правових норм академічної доброчесної поведінки, керуючись законодавством України, етичними вимогами до професійної та наукової діяльності.

ЗОБОВ'ЯЗУЮСЬ:

- з повагою та толерантністю ставитися до всіх членів академічної спільноти академії;
- не допускати поведінку, що ставить під сумнів чесність та сумлінність моєї роботи і завдає шкоди колегам та репутації академії;
- запобігати та протидіяти проявам порушення академічної доброчесності представниками академічної спільноти;
- не надавати неправомірну допомогу у професійній та науковій діяльності;
- використовувати лише достовірні джерела інформації, не вдаватися до фальсифікації чи фабрикування даних;
- не плагіювати (у т.ч., не використовувати ідеї, твердження, відомості, тексти тощо без посилання на джерела);
- не користуватися неправомірною вигодою, не вимагати і не брати хабарів.

УСВІДОМЛЮЮ,

що у разі порушення мною цієї Декларації нестиму відповідальність перед академічною спільнотою академії згідно із загальнолюдськими нормами моралі та законодавства України.

Факультет _____

Кафедра _____

Посада _____

Науковий ступінь _____

Вчене звання _____

Дата _____

Підпис _____